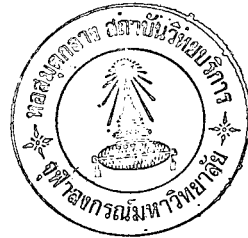

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อหาสถานภาพทางการประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive method) โดยการสำรวจโรงเรียน (School survey) รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครู โดยใช้แบบสำรวจโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้เทคนิคในการสังเกตสภาพลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ตลอดจนใช้เครื่องมือวัดขนาดของห้องเรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องของข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยแบ่งขั้นตอนดังต่อไปนี้

ลักษณะและปริมาณของกลุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดทำการสอน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2520 จำนวนทั้งสิ้น 51 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนในอำเภอเมือง 22 โรงเรียน อำเภอลำลูกกา 20 โรงเรียน และอำเภอชัยบุรี 9 โรงเรียน รายชื่อของโรงเรียนในแต่ละอำเภอมียังนี้

อำเภอเมือง

1. วัดราษฎร์ศรัทธาท่า	2. วัดฉาง
3. วัดบางเคื่อ	4. วัดไพร์ฟ้า
5. วัดบางคูวัด	6. วัดโพธิ์เลื่อน
7. วัดบางนางบุญ	8. วัดมะขาม
9. วัดโบสถ์	10. วัดโคก

11. วัดเทียนถวาย	12. ขจรทรัพย์อำรุง
13. วัดเสด็จ	14. วัดบางกะดี
15. วัดนาวง	16. วัดเปรมประชากร
17. วัดเวฬุวัน	18. วัดคาวเรือง
19. วัดบางขุน	20. สู้ลักษณะ
21. วัดรังสิต	22. วัดชินวราราม

อำเภอสาธุโลกา

1. วัดกลางคลองสี่	2. วัดลาดสนุ่น
3. วัดคลองชัน	4. วัดปัญจทายิการาม
5. วัดแจ้งลำหิน	6. วัดเกตุประภา
7. เลิศพินิจพิทยาคม	8. วัดคอนใหญ่
9. สหราษฎร์บำรุง	10. วัดสุวรรณ
11. วัดพินิจศาสตร์	12. วัดอศิธร
13. วัดท่าเลทอง	14. วัดพีชอุดม
15. วัดมงคลรัตน์	16. วัดชัยมังคลาราม
17. ร่วมราษฎร์สามัคคี	18. ร่มใจประสิทธิ์
19. วัดโสมนาราม	20. วัดสมุทราษฎร์บำรุง

อำเภอชัยบุรี

1. วัดพิชิตพิทยาราม	2. ชุมชนประชาธิปไตยวิทยาคาร
3. วัดมูลจินคาราม	4. วัดแสงสรรค์
5. วัดเขียนเขต	6. วัดอภัยการาม
7. วัดชุมแก้ว	8. วัดนาบุญ
9. วัดสระบัว	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นเอง โดยมีลำดับในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาคนควรวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับตัวพิจารณากำหนดสถานภาพทางการประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. ทำการศึกษาขั้นนำ (Pilot study) กับโรงเรียนในอำเภอชัยบุรี โดยการสอบถามเรื่องราวคุณลักษณะบางประการของโรงเรียนจากครู ผู้บริหารโรงเรียน และได้ออกสำรวจครูบริเวณของโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเองอีกด้วย
3. ทำการรวบรวมตัวแปร ซึ่งจะ เป็นตัวพิจารณากำหนดสถานภาพทางการประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้ครอบคลุมสถานภาพทางการประถมศึกษาได้ทุกด้าน
4. นำตัวแปรที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาให้นิสิตแผนกวิจัยการศึกษาที่มีอาชีพครูประถมศึกษา ช่วยตรวจ วิเคราะห์ เสนอเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังขาดอยู่ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วจึงนำไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในการสำรวจโรงเรียน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. ประชุมสุข อ้าวอ่ารุง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ทำการตรวจแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง
5. ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข ถ้อยคำ สำนวนต่าง ๆ ตลอดจน การจัดลำดับเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกัน เพื่อสะดวกในการสำรวจ
6. ตัวแปรที่กำหนดสถานภาพทางการประถมศึกษา เพื่อบ่งชี้ขึ้นความเจริญก้าวหน้าในเชิงการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย
  - 6.1 จำนวนพื้นที่โรงเรียนทั้งหมด
  - 6.2 จำนวนพื้นที่ว่างสำหรับขยายอาคารเรียน
  - 6.3 จำนวนครูที่มีวุฒิทางการศึกษา
  - 6.4 จำนวนครูที่มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
  - 6.5 จำนวนครูประจำการ
  - 6.6 จำนวนนักเรียนที่สอบไล่ได้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
  - 6.7 จำนวนนักเรียนที่สอบไล่ได้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

- 6.8 จำนวนนักเรียนที่มีอาหารกลางวันรับประทาน
- 6.9 จำนวนห้องเรียนทั้งหมด
- 6.10 จำนวนเงินค่างก่อสร้างอาคารเรียน
- 6.11 จำนวนเงินบริจาคและรายได้ของโรงเรียน
- 6.12 จำนวนอาคารเรียนที่มีคุณภาพ
- 6.13 จำนวนพื้นที่ของห้องสมุด
- 6.14 จำนวนหนังสือในห้องสมุด
- 6.15 จำนวนพื้นที่คานบริหาร
- 6.16 จำนวนพื้นที่ห้องพยาบาล
- 6.17 จำนวนเตียงพยาบาล
- 6.18 จำนวนพื้นที่ความจุของโรงอาหาร
- 6.19 จำนวนพื้นที่ความจุของโรงฝึกงาน
- 6.20 จำนวนสวนที่ใ้ช้การไ้ค้
- 6.21 จำนวนที่ค้มน้ำสะอาด
- 6.22 จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียน
- 6.23 จำนวนความถี่ของการวัดผล
- 6.24 จำนวนปริมาณอุปกรณ์การสอน
- 6.25 จำนวนเงินเดือนครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากปลัดจังหวัดปทุมธานีปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการจังหวัดปทุมธานี ไปยังนายอำเภอเมือง นายอำเภอลำลูกกา และนายอำเภอชัยบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยผ่านหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอแต่ละอำเภอ เพื่อขอทราบรายชื่อโรงเรียนที่เปิดทำการสอนเฉพาะระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เท่านั้น ในปีการศึกษา 2520 จากนั้นได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากอำเภอไปยังครูใหญ่ของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีดำเนินการสำรวจ

ผู้วิจัยได้ออกดำเนินการสำรวจโรงเรียนด้วยตนเองทุกโรงเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากครูใหญ่และครูในแต่ละโรงเรียนที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก เนื่องจากอำเภอทั้ง 3 มีการคมนาคมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในอำเภอเมืองนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนน ไปด้วยสะดวก บางโรงเรียนต้องเดินทางด้วยเรือ และบางโรงเรียนต้องเดินทางด้วยรถไฟจึงจะสะดวก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องวางแผนที่จะไปเก็บข้อมูลไว้อย่างดี เพื่อไม่ให้เสียเวลา สำหรับอำเภอลำลูกก้านั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมคลอง ซึ่งต้องใช้เรือเป็นพาหนะในการเก็บข้อมูล ดังนั้น จึงต้องวางแผนการในการเดินทางไว้อย่างรอบคอบ ส่วนโรงเรียนที่ถนนไปถึงก็ไม่ค่อยมีปัญหา สำหรับอำเภอชัยบุรีนั้น นับว่าสะดวกที่สุดในด้านคมนาคม เพราะโรงเรียนทุกโรงเรียนมีถนนไปถึง จึงสะดวกในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2521 จนถึงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2521 ผู้วิจัยมีใค้ค้นหมายโรงเรียนไว้ล่วงหน้า เพราะต้องการจะเห็นสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนอย่างถูกต้อง เมื่อไปถึงโรงเรียน ผู้วิจัยได้แนะนำตัวเองและนำหนังสือแนะนำตัวจากอำเภอให้ครูใหญ่ จากนั้นก็ได้ทำการสัมภาษณ์ คัดลอกข้อมูลบางอย่างจากทะเบียนและสถิติของโรงเรียน จากนั้นจึงทำการวัดขนาดห้องต่าง ๆ และดูสภาพความเป็นไปของโรงเรียน ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และเขียนแผนที่สังเขปของโรงเรียนไว้ เพื่อประกอบในการแปลผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

- นำตัวแปรบ่งชี้สถานภาพทางการประถมศึกษาของแต่ละโรงเรียนทุกตัวมาหารด้วยจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ของแต่ละโรงเรียน ได้ดัชนีบ่งชี้สถานภาพทางการประถมศึกษาของแต่ละโรงเรียน เป็นดัชนีเชิงเดี่ยว (Index = I) ที่มีฐานเดียวกันของแต่ละโรงเรียน
- รวมดัชนีเชิงเดี่ยวของแต่ละโรงเรียน ได้ดัชนีประกอบต่าง (Composite Index) ของแต่ละโรงเรียน

3. ดัชนีประกอบแตงมาดวงน้ำหนักได้ ดัชนีประกอบแตงมาดวงน้ำหนัก (Weighted composite index = W.C.I.)

$$W.C.I_j = \sum k_j I_j$$

เมื่อ W.C.I_j หมายถึง ดัชนีประกอบแตงมาดวงน้ำหนักของโรงเรียน j
 k_j หมายถึง น้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว j
 I_j หมายถึง ดัชนีเชิงเดี่ยว j

ในการคำนวณน้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว ใช้วิธีวิเคราะห์กลุ่ม (Cluster analysis) ด้วยวิธีเซ็นทรอย (Centroid method) ผู้วิจัยได้ดำเนินการคำนวณน้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว ตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 นำดัชนีเชิงเดี่ยวของแต่ละโรงเรียนมาบันทึกลงในแบบรหัสไอบีเอ็ม (IBM coding form)

3.2 นำข้อมูลจากแบบรหัสไอบีเอ็ม ไปเจาะ (punch) ลงในบัตรฮอลเลอร์ริค (Hollerick card) แลวนำไปเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เอส เอ เอส (SAS Statistical analysis system) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

ก. ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ของดัชนีเชิงเดี่ยวทุกตัวของทุกโรงเรียน จากสูตร²

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ หมายถึง มัชฌิมเลขคณิต

X หมายถึง ดัชนีเชิงเดี่ยว

N หมายถึง จำนวนโรงเรียนทั้งหมด

¹ หมอมหลวงคุดู ขุมสาย และคณะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

² George A. Ferguson, Statistical Analysis in Psychology and Education, 3rd. ed., (Tokyo : McGraw-Hill Kogakusha, 1971) p.45.

ข. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของค่านี
เชิงเดี่ยวทุกตัวของทุกโรงเรียน จากสูตร¹

$$S.D. = \frac{1}{N} \sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านีเชิงเดี่ยว
$\sum X$	หมายถึง	ผลรวมของค่านีเชิงเดี่ยว
$\sum X^2$	หมายถึง	ผลรวมของกำลังสองของค่านีเชิงเดี่ยว
N	หมายถึง	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด

ค. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่านีเชิงเดี่ยวทุกตัว โดยใช้สูตร
ของเพียร์สัน โปรดักโมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation
Coefficient)²

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

r_{xy}	หมายถึง	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลหนึ่ง
X	หมายถึง	ค่านีเชิงเดี่ยวของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนของ ค่านีเชิงเดี่ยวตัวที่ 1
$\sum Y$	หมายถึง	ค่านีเชิงเดี่ยวของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนของ ค่านีเชิงเดี่ยวตัวที่ 2
$\sum X$	หมายถึง	ผลรวมของค่านีเชิงเดี่ยวตัวที่ 1

¹J.P. Guilford, Fundamental Statistic in Psychology and Education. 5th. ed. (Tokyo : McGraw-Hill Kogakusha, 1973) (p.74.

²Ibid, p.98.

ΣY	หมายถึง	ผลรวมของค่าดัชนีเชิงเดี่ยวตัวที่ 2
ΣXY	หมายถึง	ผลรวมของผลคูณของ X และ Y
ΣX^2	หมายถึง	ผลรวมของกำลังสองของ X
ΣY^2	หมายถึง	ผลรวมของกำลังสองของ Y

ง. ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากตารางสำเร็จ¹ ค่าดัชนีเชิงเดี่ยว ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นัยสำคัญไม่ถึงร้อยละ 20 ออกไป

จ. คำนวณน้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว โดยการจัดสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของดัชนีเชิงเดี่ยว ให้เหลือเข้าเป็นเมตริกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Intercorrelation matrix) คำนวณค่าน้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว จากสูตร²

$$k = \frac{\sum r_k}{\sqrt{\sum r}}$$

k	หมายถึง	น้ำหนักของดัชนีเชิงเดี่ยว
$\sum r_k$	หมายถึง	ผลรวมของสัมประสิทธิ์ของดัชนีเชิงเดี่ยวในสศมภ์
$\sum r$	หมายถึง	ผลรวมของสัมประสิทธิ์ทั้งหมด

4. แปลงค่าดัชนีเชิงเดี่ยว แต่ละตัวให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Standard score) จากสูตร³

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{S.D.}$$

Z	หมายถึง	คะแนนมาตรฐาน
X	หมายถึง	ดัชนีเชิงเดี่ยว

¹Ibid, p.515 - 516.

²หม่อมหลวงศุภ ชุมสาย และคณะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

$\bar{X}$ หมายถึง มัชฌิมเลขคณิต

S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. แทนค่าดัชนีเชิงเดียว ที่แปลงเป็นค่าคะแนนมาตรฐานแล้วลงในดัชนีประกอบ
แตงดวงนำหนักของแต่ละโรงเรียน ในข้อ 3

$$\begin{aligned} \text{W.C.I}_j &= k_1 \left(\frac{X_1 - \bar{X}_1}{SD_1} \right) + k_2 \left(\frac{X_2 - \bar{X}_2}{SD_2} \right) + \dots + k_{25} \left(\frac{X_{25} - \bar{X}_{25}}{SD_{25}} \right) \\ &= k_1 Z_1 + k_2 Z_2 + k_3 Z_3 + \dots + k_{25} Z_{25} \end{aligned}$$

W.C.I_j หมายถึง ดัชนีบ่งชี้สถานภาพทางการประถมศึกษาของโรงเรียน
แต่ละโรงเรียน

Z หมายถึง คะแนนมาตรฐานของดัชนีเชิงเดียว

$k_1, k_2 \dots k_{25}$ หมายถึง น้ำหนักดัชนีเชิงเดียวของตัวที่ 1, 2, ... 25
ตามลำดับ

$X_1, X_2, \dots, X_{25}$ หมายถึง ดัชนีเชิงเดียว

$\bar{X}_1, \bar{X}_2, \dots, \bar{X}_{25}$ หมายถึง มัชฌิมเลขคณิตของดัชนีเชิงเดียว

$SD_1, SD_2, \dots, SD_{25}$ หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีเชิงเดียว

6. จัดเรียงลำดับของดัชนีประกอบแตงดวงนำหนักของแต่ละโรงเรียนที่ได้ จาก
ค่าต่ำสุดไปถึงสูงสุด ซึ่งจะเป็นดัชนีบ่งชี้สถานภาพทางการประถมศึกษาของแต่ละโรงเรียน

7. แปลงค่าดัชนีประกอบแตงดวงนำหนัก ที่เรียงลำดับกันแล้วนั้นให้เป็นมาตราส่วน
ที่มีจุดศูนย์สัมบูรณ์ (Absolute zero) จากสูตร

$$I' = a + b (\text{W.C.I.})$$

I' หมายถึง ดัชนีประกอบแตงดวงนำหนัก ซึ่งถูกแปลงใหม่ที่อยู่
ในมาตราส่วนที่มีจุดศูนย์สัมบูรณ์ เป็นจุดเริ่มต้น

a หมายถึง ค่าที่ได้จากดัชนีประกอบแตงดวงนำหนักของโรงเรียน
ที่มีค่าต่ำสุดเป็นศูนย์ และค่า I' ของโรงเรียนกลาง ๆ

มีค่าเท่ากับ 100
 b หมายถึง ค่าที่ได้จากค่า I' ของโรงเรียนที่สมมติให้มีค่าต่ำสุด
 เป็น 0 (นั่นคือ ค่าของดัชนีเชิงเดี่ยวทุกตัวของโรงเรียน
 นั้นมีค่าเป็น 0) และค่าดัชนีประกอบแตงดวงนำหนัก
 ที่ได้จากการคำนวณ ในข้อ 5

8. จัดลำดับค่าดัชนีบ่งชี้สถานภาพทางการประถมศึกษา (I') ของโรงเรียนทั้งหมด
 จากค่าสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด